Metsäkonekoulutuksen haasteet ja mahdollisuudet

Metsätehon iltapäiväseminaari 25.3.2021

Pertti Hourunranta
Yksikön johtaja / koulutuspäällikkö
TTS Työtehoseura

TTS Työtehoseura

- Yksityinen (ry) ammatillinen kouluttaja ja tutkimus- & kehittämislaitos
- Perustettu 1924
- Toimipisteitä Nurmijärven Rajamäellä, Vantaalla ja Turussa
- Liiketoimintayksiköt
  - Liikenne ja kuljetus (tavara- ja henkilölogistiikka)
  - Rakentaminen (talon- ja maarakentaminen, puu- ja verhoilu)
  - Metsä & Puutarha
  - Tutkimus- ja kehittäminen (maatalous, metsätalous, asuminen)
- Henkilöstöä n. 170, opiskelijoita 8 000 (1600 otv)

TTS metsäkoulutus

- Koulutamme metsäkoneenkuljettajia (PT) ja metsätalousyrittäjiä (AT) Nurmijärven Rajamäellä
- Opiskelijamäärä: n. 100 (60 PT / 40 AT)
- Tärkeitä yhteistyökumppaneita
  - UPM – Urakointisopimus koneellisen puunkorjuun opetustyömaista 2016-
  - Metsähallitus – Opetusmetsä- ja urakointisopimus 2021-
  - Hyvinkään kaupunki – Manuaalisen metsätyön urakoita 2019-
  - Tornator – Havaintokohteita 2016-

MKK –koulutuksen rakenne

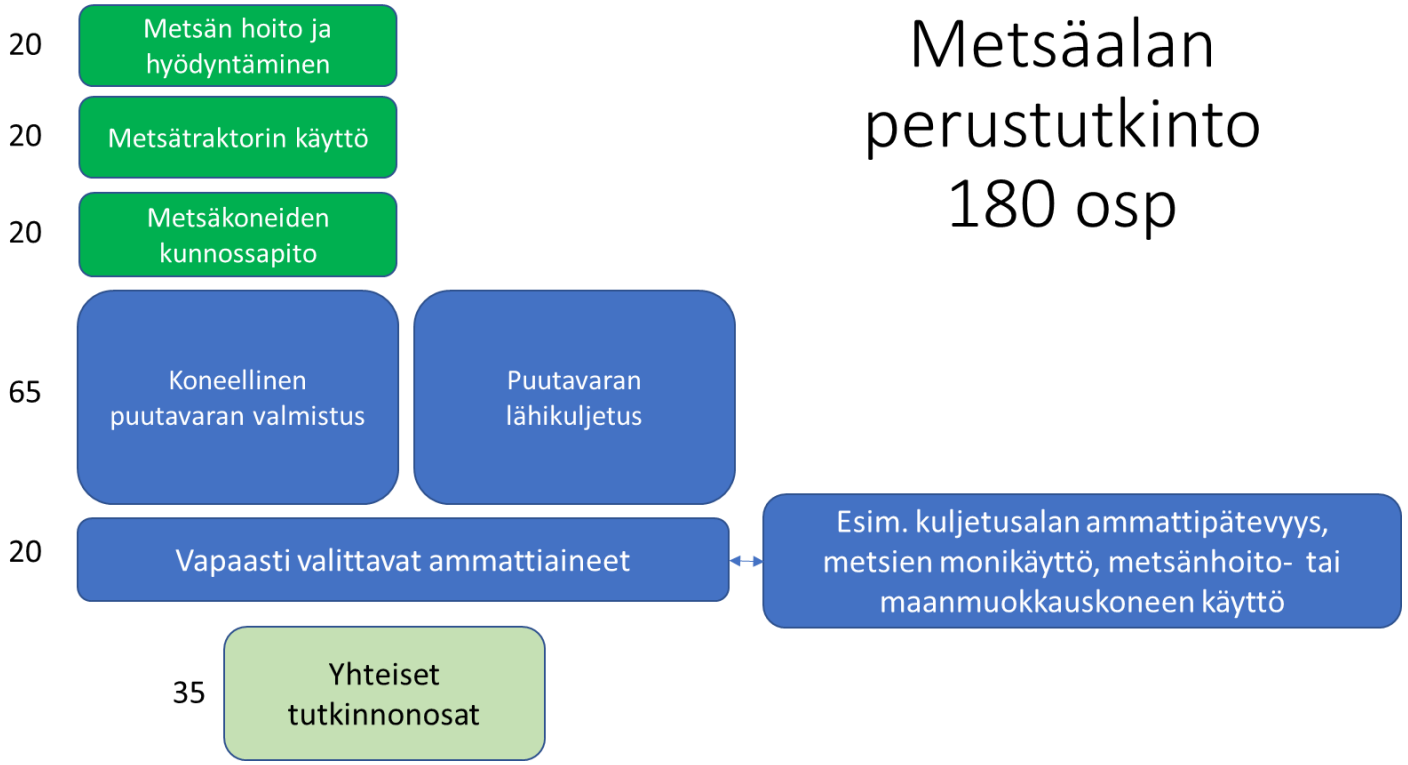

Metsäalan perustutkinto 180 osp

- Ammatilliset tutkinnot mitataan nykyään osaamispisteinä – ei saa sitoa aikaan!
- Osaaminen mitataan näytöissä aidoissa työtilanteissa
- Ammatilliset tutkinnonosat 145 osp ja yhteiset tutkinnonosat 35 osp
  - Osatutkinnosta pienempi rahoitus

Metsätraktorin käyttö 20 osp

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- hallita kuormaimen käytön
- **<u>lähikuljettaa puutavaraa metsätraktorilla</u>**
- metsätraktorin perusrakenteen ja tehdä päivittäiset huollot ja tarkastukset metsätraktorille.

Hyvän (H3) suorituksen kriteerit:

• laatii metsätyömaalle kuljetussuunnitelman ja toteuttaa sen
• tuntee puutavaralajit
• työskentelee koneella sujuvasti
• parantaa kuljetuksen tehokkuutta hyödyntäen monilajikuormia
• toteuttaa varastomuodostelmat jatkokuljetuskelpoisiksi
• huolehtii varastopaikan siisteydestä itsenäisesti
• työskentelee turvallisesti ja ergonomisesti

Koneenkuljettajakoulutuksen nykytila

- TTS on tutkinut valtakunnallisesti metsäkoneopetuksen laatua ja opiskelijoiden työllistymistä viimeksi vuonna 2019 (valmistuneet 2016 – 6/2019)
  - 13 koulutuksen järjestäjää – 451 valmistunutta / vuosi
  - Vastanneista töissä tai jatko-opinnoissa 85 % (n. 380 hlöä / vuosi)
    - Metsäkoneenkuljettajan töissä 54 % (**240** hlöä / vuosi)
      - Vrt. tarve **380-450** kuljettajaa / vuosi (Savotta 2025 päivitys)

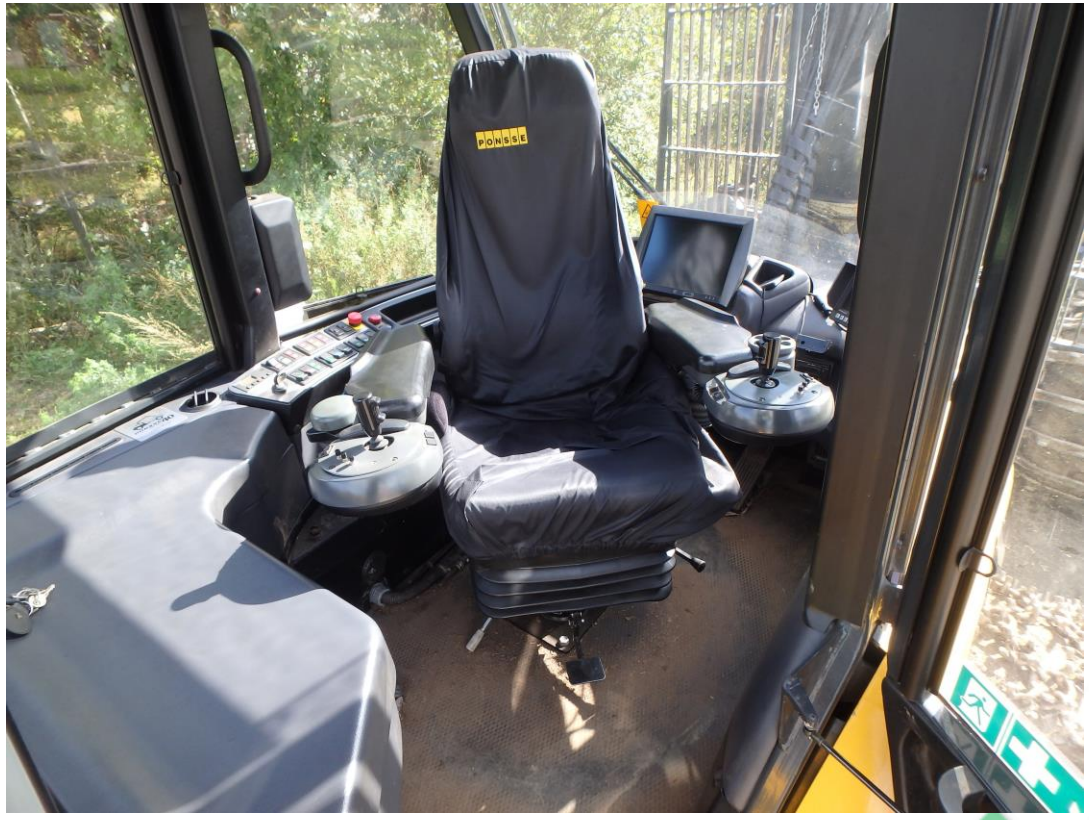

Koneenkuljettajakoulutuksen nykytila

Osaamisen kehittyminen koulutuksen aikana

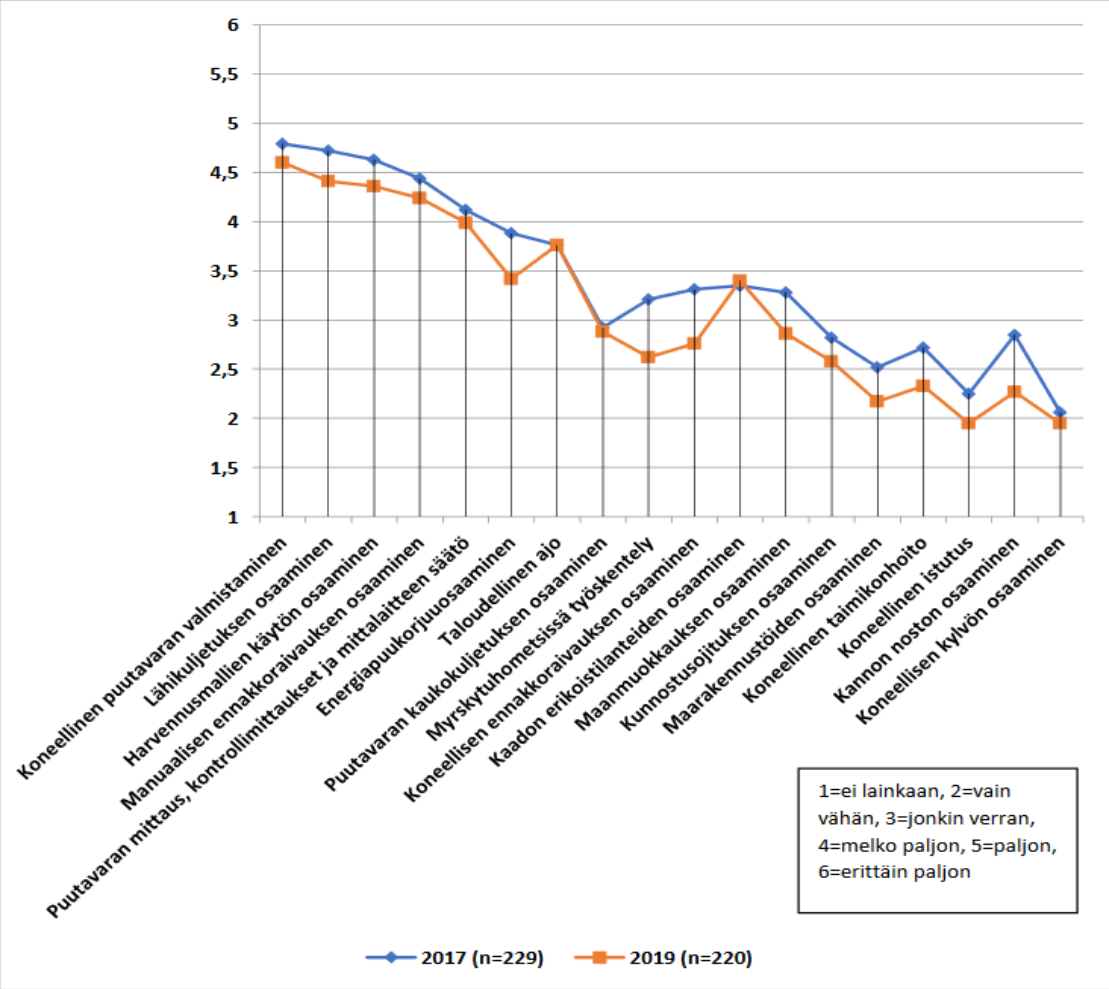

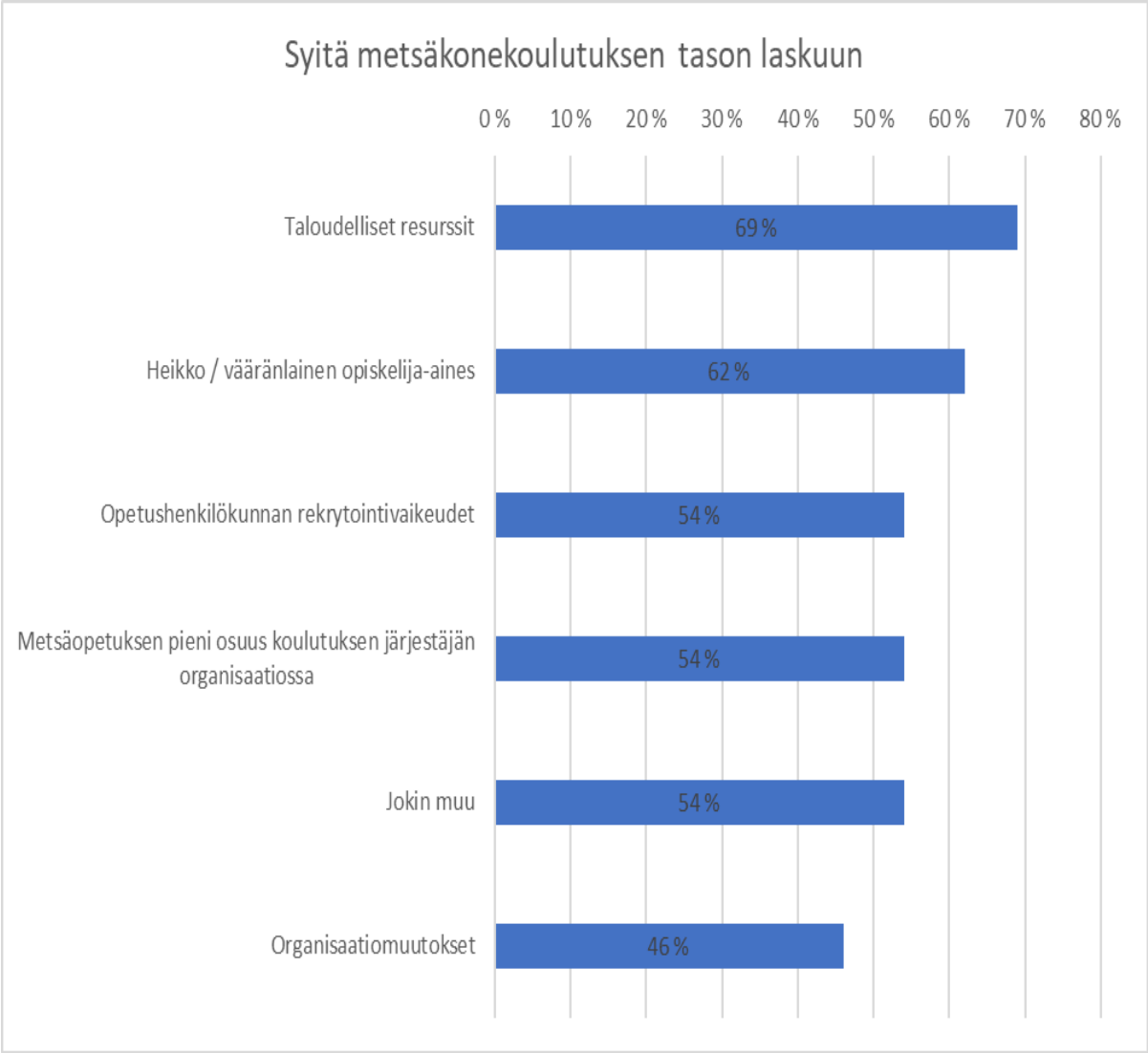

Taloudelliset resurssit

- **Ammatillisen koulutuksen leikkaukset** – ”siirretään ammatillista koulutusta työpaikoille”
  - Metsäkoneenkuljettajilla keskimääräistä korkeampi kynnys päästä oppimaan työpaikoille
    - KY: koneen tuottavuus tippuu 70 % ammattikuljettajaan verrattuna, kun puikoissa opiskelija
    - Pienissä yrityksissä rekrytointitarve ei ole jatkuvaa ➔ työssäoppimisjaksoilla koulutetaan työvoimaa muille työnantajille?
- Koulutuksenjärjestäjien sisäinen rahanjako
  - OKM myöntää rahoitusta koulutuksenjärjestäjälle, mutta kuinka suuri osuus päätyy lopulta metsäkonekoulutukseen?
- Opetusmetsien puunmyyntitulot

Opiskelija-aines

- ”Metsäkoneenkuljettajan työ edellyttää päätöksentekokykyä ja hyvää motoriikkaa”
- Opiskelijat tulevat joko yhteishaun tai jatkuvan haun kautta
  - Valtakunnan tasolla yhteishaku tärkein tuloväylä – valinta peruskoulun todistusnumeroiden perusteella
  - Jatkuvan haun valinnassa mahdollisuus haastatteluun + testaamiseen
- Parhaat hakijat voidaan karsia, jos hakijamäärä ylittää aloituspaikkamäärän
- Alan imago ratkaisee hakijamäärät ➔ menetetäänkö potentiaalisia kuljettajia esimerkiksi maarakennusalalle?

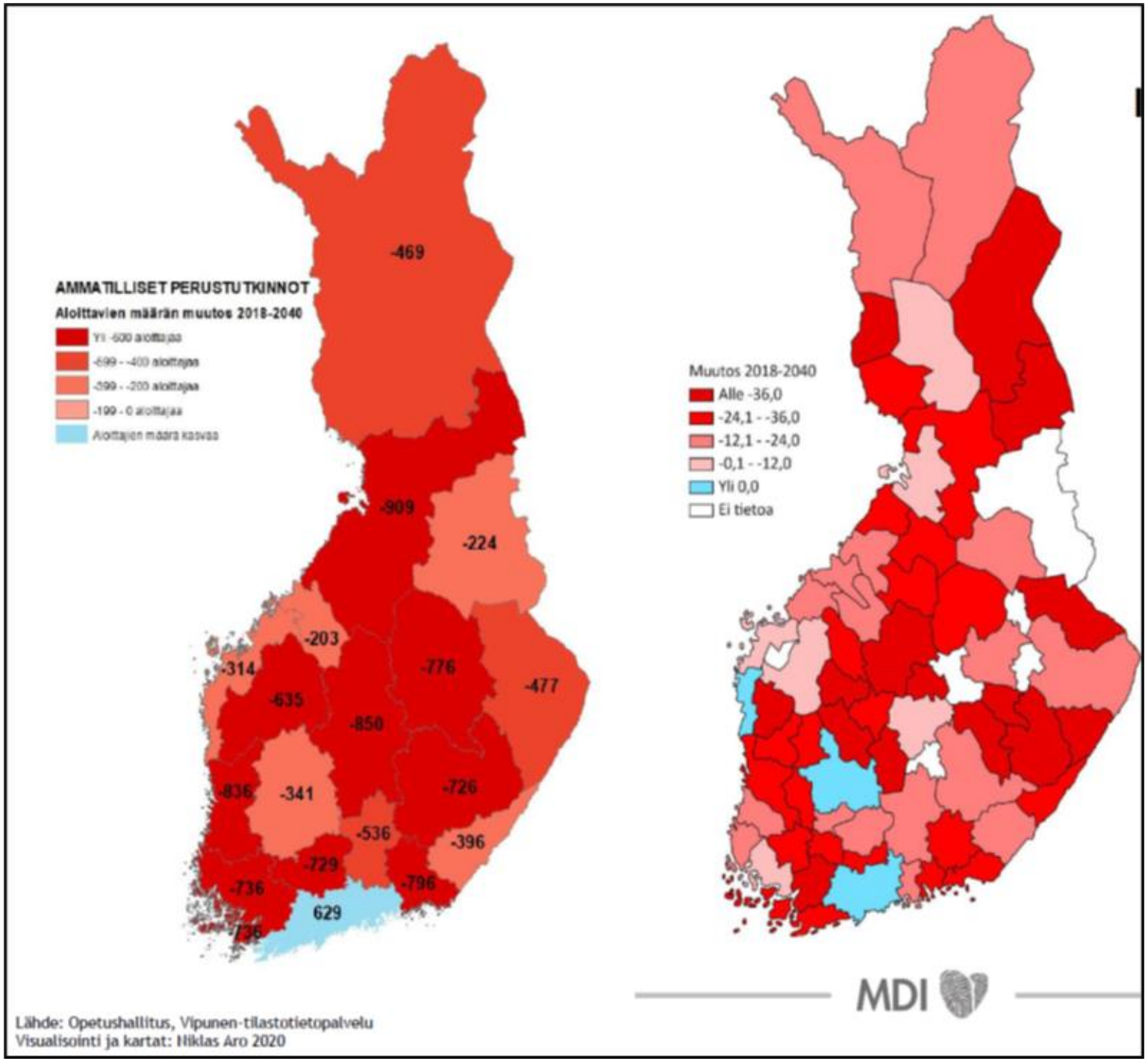

Ikäluokat pienenevät

- Metsäisimmät maakunnat väestökehityksessä punaisella ➔ mistä opiskelijoita oppilaitoksiin?
- Koneenkuljettajien muuttohalukkuus oman alan työn perässä vähäistä (työllistyvät hyvin muille aloille)
- Metsäalan imago / näkyvyys kasvukeskuksissa?
  - Esim. Uudellamaalla metsäalan aloituspaikkojen osuus 0,29 % kaikista ammatillisen koulutuksen aloituspaikoista

Miksi koulusta valmistuneet eivät työskentele metsäkoneenkuljettajina?

- Opiskeluihin sisältynyt konetyöskentely oli määrältään riittämätöntä
- Työllistymiseen tarvittavat kontaktit metsäkoneyrityksiin jäivät osalta puuttumaan, kun työssäoppiminen suoritettiin oppilaitoksen järjestämänä.
- Työmarkkinoilta puuttuu kokemattomampien kuljettajien työtehtävät.
- Haluttomuus muuttamiseen työn vuoksi

Uhkia

- Talous
  - Rahoituskertoimet pienenevät
  - Koulutuksenjärjestäjien rahoista entistä pienempi osuus päätyy konekoulutukseen (mm. oppivelvollisuusiän nosto 18 ikävuoteen)
  - Rahoitusrakenne muuttuu vaikeammin ennakoitavaksi
- Hakijamäärät
- Ilmastonmuutos
  - Korjuukausi lyhenee
  - Lyhyen ja kiivaan korjuukauden aikana entistä vaikeampi päästä konealan työharjoitteluun
  - Kuljettajien lomautusjaksot pitenevät ➔ imago ➔ hakijamäärät

Mahdollisuuksia

Metsäteollisuuden investoinnit jatkuvat

➔ imagohyöty koko metsäalalle

➔ hakijamäärä kasvaa

➔ opiskelijoiden laatu paranee

➔ kynnys työharjoitteluun madaltuu

➔ heikommille opiskelijoille vapautuu enemmän koneaikaa koulun koneilla

Teknologia kehittyy

- Konedatan aiempaa tehokkaampi hyödyntäminen opetuksessa
- Simulaatiotekniikan käytön laajentaminen
  - MH:n työlajit, konetyötä tukevien tehtävien simulointi
  - Leimikkotason simulaatiotehtävät
  - Motoriikkaa ja päätöksentekoa kehittävät simulaatiot
  - Web-pohjaiset simulaatiot, joita opiskelijat pystyvät harjoittelemaan kotikonstein